

חסידי אומות עולם האליטות

חסידי אומות עולם - האליטות

דילמה בארמון המלכה

מיכל וקושמרו

סהר משה

לינור שליו

אני המצפון של כל אלו שהכירו מישהו

אך לא עשו דבר

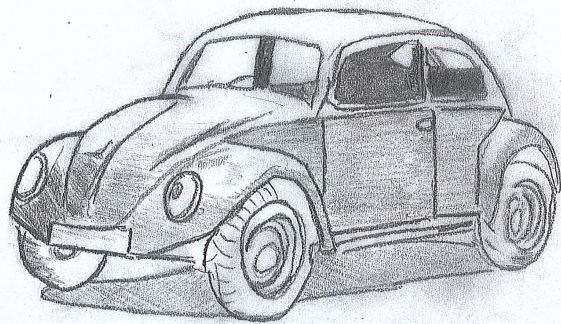
שיר עזריאל

גילי הורוביץ

נועם איזון

קורל בן דוד

אקציה

כ-1938 נוסדה החברה, 66 פסקסון, שזאת סדרה חדשה של חיסור לפקידים אל צמח

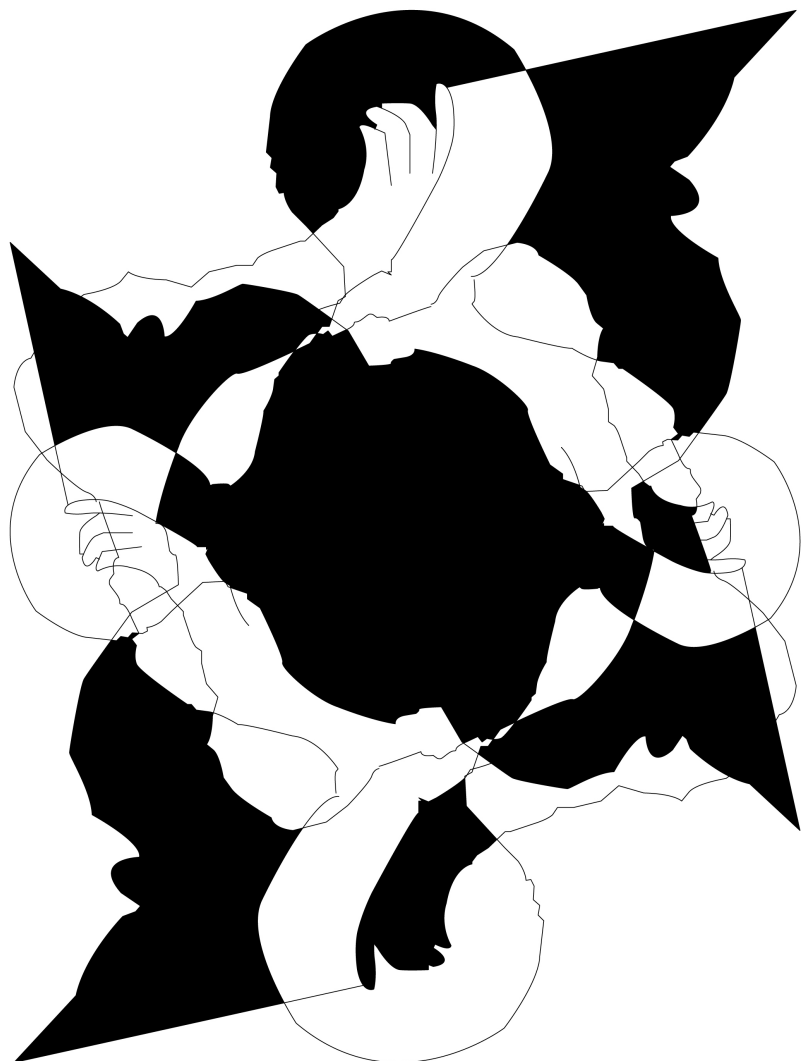
יהודים בדרכם לרכבת גירוש. ויסבאדן, גרמניה, 29 באוגוסט 1942

הצבא הנאצי עושה קדמה, מונע על מנעו נדצדס

אקציה היא רצף של פעולות אלימות נגד יהודים שנוהלו על ידי כוחות גרמניה הנאצית, הגסטאפו, האס אס ואחרים בסיוע כוחות שיטור מקומיים בתקופת השואה בשנים 1941-1945, כשהתוצאה הסופית של פעולות אלה היא גירוש היהודים לגטאות, לאתרי רצח ולמחנות ההשמדה בארצות הכבושות בדי גרמניה, (וביניהן צרפת, פולין, יוגוסלביה, יוון ורומניה). בין אוקטובר לדצמבר 1941 נערכו כמה אקציות בגטו הראשון בוויילנה, במהלכן נרצחו אלפים מתושבי הגטו. אקציה התבצעה במטרה לאסוף יהודים אל מחנות ההשמדה. הודיעו ליהודים על כך בעזרת צו המורה על איסופם ושילוחם, ויהודים שלא צייתו לצו זה, נרדפו על ידי השלטונות המקומיים, ושלטונות הכיבוש הנאציים שפיקחו עליהם. בשנת 1941, לאחר שנתיים שבהם גרמניה כבשה כמעט את כל אירופה, המלחמה הפכה לעולמית. בעקבות הקצנת אירועי האלימות של צבאות כל הצדדים שטבחו באזרחים (כמיוחד ביהודים), באותה שנה החל הפתרון הסופי, כלומר, השמדת יהודי אירופה.

דילמה בארמון המלכה

דילמה בארמון המלכה

סיפורם של יהודי יוון בזמן מלחמת העולם השנייה:

לפני הכיבוש הגרמני ביוון, חיו 80,000 יהודים. במשך דורות הייתה סלוניקי מוקד תוסס של חיים ויצירה של יהדות ספרד. היהודים היו פעילים בכל תחומי הכלכלה, הנמל החשוב של העיר לא פעל בשבת מכיוון שמרבית העובדים בו היו יהודים. היוונים שהיו מיעוט בסלוניקי, ניסו להשתלט על כלכלתה של העיר ולהקנות לה צביון יווני, הדבר פגע ביהודי המקום [טוטליטריות בשואה, גוטמן]. הגרמנים והאיטלקים כבשו את יוון ב-1941. בחלקה יוון הייתה תחת כיבוש איטליה ובחלקה האחר תחת כיבוש גרמניה. ב-1943 איטליה נכנעה, וגרמניה כבשה את כל יוון, באותה נקודה החל מצוד על היהודים (במהלך הפתרון הסופי). כשהאיטלקים היו אחראים על האזור הם לא רצחו יהודים, כשהגרמנים נהיו אחראים לחלוטין על האזור החל תהליך ההשמדה ביוון. האיטלקים לא רצו להרוג את היהודים, הגרמנים הם אלה שקידמו את תהליך ההשמדה של היהודים וכ-60,000 מיהודי יוון נספו בשואה [יד ושם - הצלה בארמון המלכה].

יהודי יוון הושמדו בכמה שלבים, העיקריים בהם היה הגירוש ב-1943 למחנות ההשמדה. במרץ - מאי גורשו יהודים מסלוניקי וסביבתה שהייתה תחת כיבוש גרמני, בקיץ של 1944 משאר חלקי יוון שהגרמנים השתלטו עליהם. [אנציקלופדיה של השואה, ישראל גוטמן, 1990].

מלחמת העולם גרמה לכך שהכוח הרב שהיה בידי האצולה האירופאית כמעט ונעלם. תופעת הלאומיות והבורגנות גרמה למעמד האצולה להיחלש באירופה, בעקבות זאת התפתח קוד התנהגות מסוים לאצולה. התפיסה של רוב משפחות האצולה הייתה שהם צריכים להיות טובים יותר מאנשים אחרים וחשו כי הם צריכים להוות סוג של "דוגמא" לעם.

מושגי יסוד:

"הפתרון הסופי" - שנמשך מ-1941 עד 1945. הפתרון הסופי היה בעצם השמדה כוללת ורצח עם.

"אריסטוקרטיה" - אחת משלוש צורות השלטון החיוביות על פי אריסטו (מלוכנות, אריסטוקרטיה, שלטון חוקתי). בימי אריסטו שימש המונח להגדרת

שלטון המעטים בעלי "המידות הטובות", השולטים למען הכלל. כמו כן, בצורת שלטון זו, מתממש הטוב העליון.

מנגד, שלוש צורות השלטון השליליות על פי אריסטו הן עריצות, אוליגרכיה ודמוקרטיה.

[ויקיפדיה, ערך אריסטוקרטיה].

ידידות נצחית?

אליס פון פאטנברג הייתה נסיכה באתונה, בת למשפחת מלוכה. היה לה מעמד מאוד גבוה בחברה, הרבה קשרים סביבה וקרבה משפחתית עם רוב משפחות האצולה בבריטניה ובגרמניה. ייתכן שאליס הייתה מאוד רגישה לסבל האנושי בגלל היותה כבדת שמיעה מלידה. היא התחתנה עם נסיך יווני בשם אנדרו וילדה 5 ילדים. ב-1939 התחילה מלחמת העולם השנייה, אליס העבירה את רוב המלחמה באתונה שנכבשה ע"י גרמניה. הבן שלה גויס לצי הבריטי והבעלים של בנותיה שירתו בצבא הגרמני. באותה התקופה, גרמניה ובריטניה היו יריבות ולכן זה יצר הרבה דילמה אצל אליס - במי לתמוך? בגרמנים או בבריטים? היא עבדה למען הצלב האדום השוודי והשווייצרי שהיה מאוד ניטרלי במלחמה. אליס הייתה נאמנה לשלטון בגלל שהייתה קרובה למקורות הכוח בשלטון, גם אם חשבה שמשוהו לא נכון היא לא בדיוק יכלה להביע את דעתה. עוד לפני המלחמה היה בית המלוכה היווני מיוחד מאוד עם משפחתו של חיימקי כהן שהיה יהודי וחבר הפרלמנט לשעבר. משפחת כהן, הייתה חייבת לברוח בגלל המצוד שהחל על היהודים ב-1943. חיימקי נפטר, והשאיר אחריו חמישה ילדים ואת אשתו רחל. ארבעת הבנים ברחו למצרים ולרחל ובתה לא היה את הכוח לברוח.

אליס שמעה על המצוקה של המשפחה וכאן הגיעה אליה הדילמה.

היא הייתה צריכה לבחור בין לשמור על המעמד שלה ושל משפחתה, לשמור על נאמנותה לשלטון, ובין לשמור על עקרונותיה ומוסרה האיש. בנוסף, אליס הרגישה כי היא שימשה

דוגמה לנתינייה, לכן המעשה שלה יכול היה לשמש דוגמה "רעה" כי היא בעצם התנגדה לשלטון הגרמני שנחשב חטא גדול באותה התקופה. זה יכל ליצור הרבה מחלוקות והרבה התנגדויות.

ובסופו של דבר בגלל הידידות בינה ומשפחת כהן והרגישות שלה לסבל, אליס הציעה להם מקלט והחביאה אותם בארמונה. מאוחר יותר, הצטרף אליהם עוד בן שלא הצליח לעשות את הדרך למצריים ונאלץ לחזור לאתונה.

בהמשך, הגרמנים החלו לחשוד בנסיכה והיא תושאלה ע"י הגסטפו, בנקודה זו היא סיכנה ממשית את חייה וחיי משפחתה. אליס הגיעה לנקודת סיכון מאוד גבוהה אך בכדי להתחמק, אליס השתמשה בכך שהיא כבדת שמיעה והעמידה פנים שהיא לא מבינה את השאלות. בסופו של דבר הגסטפו עזבו אותה לנפשה, ומשפחת כהן נשארה בחיקה של אליס עד השחרור.

ציטוטים:

הנסיך פיליפ בנה של אליס אמר בטקס הוקרה לאמו (שבו היא הוכרזה כחסידת אומות עולם):

"במבט לאחור, מעשה ההתנגדות הזה עשוי להראות חריג, אך אני מאמין כי בשום שלב מעשיה של אמי לא נתפסו בעינייה כחריגים או יוצאי דופן. היא ראתה בכך מעשה אנושי לחלוטין כלפי אנשים אחרים שהיו במצוקה. עליכם לזכור שאמי הייתה מודעת היטב לרדיפת היהודים על ידי הנאצים."

"השואה הייתה האירוע הנורא ביותר בתולדות העם היהודי והיא תישאר בזיכרונם של כל הדורות שיבואו. על כן, זוהי מחווה מרגשת ביותר שמונצחים כאן גם אלפים רבים של לא-יהודים, כמו אמי, שהזדהו עם סבלכם ועשו את המעט שביכולתם על מנת להקל על הזוועה."

"אנחנו יכולים לא לאהוב אנשים מסוימים בתור בודדים, אנחנו יכולים לחלוק על דעותיהם הפוליטיות, אך לעולם אין זה מקנה לנו את הזכות להכפיש את כל הקהילה שלהם רק בגלל מוצאם האתני או הדתי."

<http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/princess-alice/princess-alice-ceremony>

סיפרה טהורה, נזירה בכנסייה:

"משאלתה האחרונה הייתה להיקבר בכנסייה בה נקברה דודתה, הדוכסית אליזבת, שהקימה את הכנסייה."

<http://m.nana10.co.il/article/1213371?sid=120&pid=55&service=10tv>

מתוך מכתבו של דמוסתין פוריס (Demosthene Pouris) ליד ושם, אוגוסט 1992:

"כאשר החלה רדיפת היהודים על ידי הגרמנים, הנסיכה אליס ביקשה לדעת מה עלה בגורלה של משפחת כהן. לאחר שנודע לה על ידי חברים ועל ידי אחת מנשות החצר שלה, גברת וירג'יני סימפולוס על מצוקתן של גברת כהן ובתה הצעירה טילדה היא החליטה לארח את שתיהן בביתה או למעשה להסתירן בביתה, על כל הסכנות שהשתמעו מכך."

"אני הייתי האדם היחיד שהותר לו על ידי הנסיכה לבקר את משפחת כהן ורק מעגל מצומצם מאוד של אנשים שהיו נאמנים לה ידעו את הסוד."

"במהלך התקופה הקשה והממושכת של הכיבוש ביקרתי את בני משפחת כהן בדירה, עזרתי להם לשמור על קשר עם העולם החיצון, ערכתי סידורים בעבורם ועודדתי את רוחם. העברתי להם גם את הכספים שאח שלהם שלח אליי ממצרים."

<http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/princess-alice/demosthene-pouris-letter>

מקורות מידע:

יד ושם- הצלה בארמון המלכה:

http://www.yad-vashem.org.il/yv/he/righteous/stories/princess_alice.asp

<http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/princess-alice>

יוון, בתוך: ישראל גוטמן, האנציקלופדיה של השואה, ספריית פועלים בע"מ 1990 (עמ' 566)

טוטאליטריות ושואה: ישראל גוטמן (יד ושם) 2009 (עמוד 297)

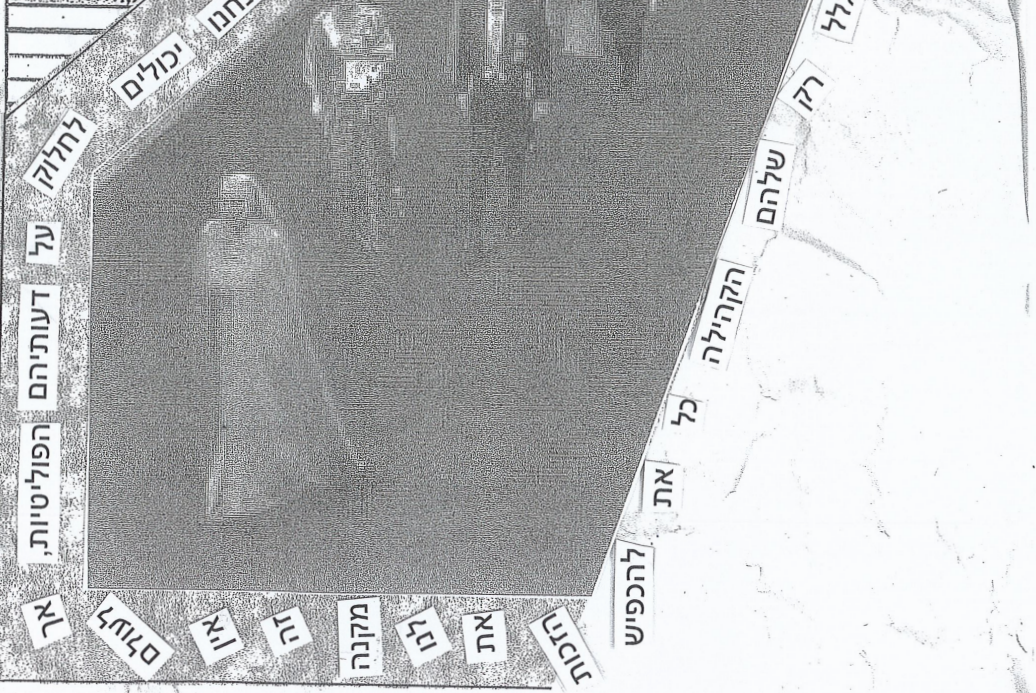
http://www.ighs.co.il/?page_id=17

<http://www.zur-moshe.co.il/gallery/category/174/%D7%A8%D7%A7%D7%A2-%D7%A2%D7%9C-%D7%99%D7%94%D7%93%D7%95%D7%9A-%D7%99%D7%95%D7%95%D7%9F.aspx>

האוכלוסייה היהודית בערי ינון לפני השואה (אחריות)

מספר היהודים בשנת 1947	שולחו למחנות		מספר היהודים בשנת 1940	המקום
	%	מספר		
74	94%	2,692	2,852	הרמלה
33	97%	970	1,000	נצרת
3	81%	160	197	טבריה
4	91%	150	165	נאליס
28	96%	819	850	
6	93.5%	561	600	
-	80%	32	40	
2306	82%	51,162	62,800	הגליל
42	82%	1,800	2,200	
39	65%	780	1,200	
0	99%	596		
1,950	81.5%	46,091		
0	100%	50		
35	0%	0		
131	80%	680		
10	60%	30		
35	85%			
64	93%			
1,831	15%			
645	15%			
726	19%			
360	10%			
100				
5,100				
170				
4,93				

לחלקו על דעותיהם הפוליטיות, או לחיפוש

לחפוש

את

כל

הקהילה

שלום

רק

בגלל

מוצאם

האתני

או

הדתי

לא

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

מסוימים

בתור

מודדים

אנחנו

יכולים

לאתר

אנשים

האחריות
לא
שלי

אני לא יכולה
לעצור

מישהו אחר
יצחק עצירה

אני לא יכולה
לעצור את ההיסטוריה

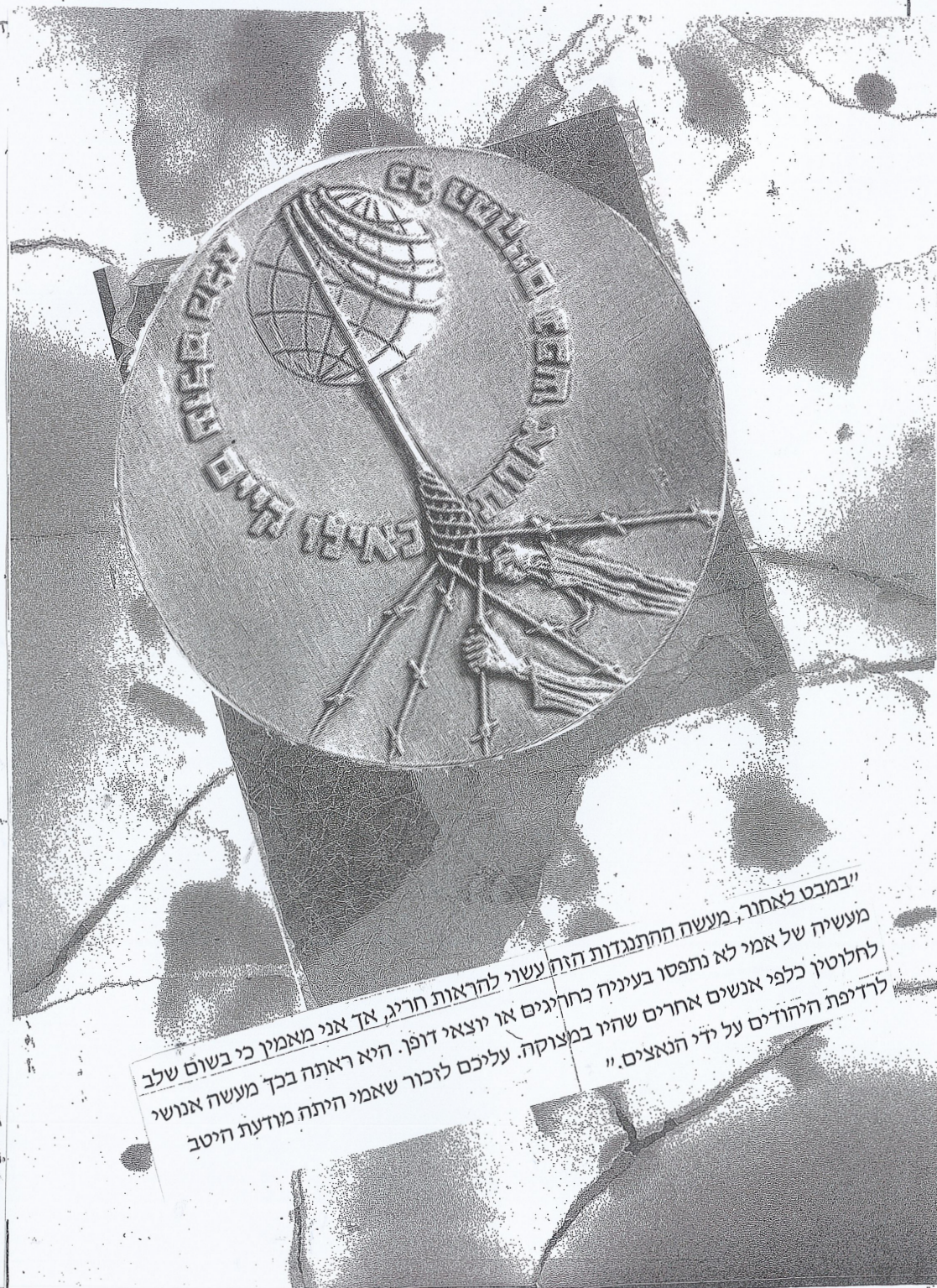
"אפקט הצומד מהצד"

אורגניזם
אוסטרי
אוסטרי
אוסטרי

מה הייתי
מצפה
שישבו בשמלה?

החיסור שלי

"השוואה היתה האירוע הנורא ביותר בתולדות העם היהודי והיא תישאר בזיכרונם של כל הדורות שיבואו. על כן, זוהי מחווה מרגשת ביותר שמונצחים כאן גם אלפים רבים של לא-יהודים, כמו אמי, שהזדהו עם סבלכם ועשו את המעט שביכולתם על מנת להקל על הזוועה." - בנה של אליס הנסיכה

"במבט לאחור, מעשה ההתנגדות הזה עשוי להראות חריג, אך אני מאמין כי בשום שלב מעשיה של אמי לא נתפסו בעיניה כהתנגדות או יוצאי דופן. היא ראתה בכך מעשה אנושי לחלוטין כלפי אנשים אחרים שהיו במצוקה. עליכם לזכור שאמי היתה מודעת היטב לרדיפת היהודים על ידי הנאצים."

סוף חלופי - המוסר מול המעמד

הנסיכה אליס פון באטנברג מצאה את עצמה עומדת מול דילמה מוסרית קשה. היו לה שתי אפשרויות בהן יכלה לבחור, אך הדילמה הייתה קשה מכיוון שבאותם השנים הגרמנים כבשו את יוון, וב-43' החל מצוד על יהודי יוון. הנסיכה אליס ניצבה בדילמה בה נדרשה להחליט האם להציל משפחה יהודית של חבר פרלמנט לשעבר, חיימקי כהן, שהיה מיודד עם בית המלוכה היווני אך נפטר, והותיר את משפחתו, אשתו והילדים שניסו לתפוס מחסה מהגרמנים בעת השמדת היהודים, לבין שמירתה והגנתה על משפחתה ומקומה בשלטון. בעקבות מעמדה הגבוה של אליס הבחירה הייתה גורלית, ויכלה להשפיע על גורלה וגורל משפחתה. שיקוליה היו קשים מנשוא. הייתה לה אפשרות להגן על מקומה בשלטון ולשמור על מעמדה של משפחתה, אך היא יכלה גם לבחור להציל את המשפחה היהודית שהייתה קרובה אליה ואל משפחתה, ולכן התקשתה לבחור. האפשרות של שמירתה על מקומה ומשפחתה אכן נראית הגיונית כיוון שהיא נמצאת במעמד גבוה, מכובד ובכיר, ולסכן את הכיסא שלה ואת משפחתה במצב קיצון שכזה, המסכן חיי אדם הקרובים אליה, דבר שאולי לחלק מהאנשים לא יעלה על דעתם. בנוסף לכך, לאליס היה רגישות לסבל האנושי והיא הייתה נאמנה לליבה ולמוסר האישי שלה, ולכן השיקול שלה נטה גם להצלחת משפחתו של חיימקי.

אך לבסוף, לאחר התלבטויות ומחשבות ארוכות, בחרה אליס להישאר נאמנה לשלטון, לשמור על מקומה ולהגן על מעמד משפחתה. אליס פחדה שמשפחתה תיפגע ולכן החליטה לא לסכן אותם. לבחירתה של אליס היו השלכות כואבות, כיוון שבאותם השנים היהודים נרדפו על ידי הגרמנים, ובשנת 43' גרמניה כבשה את כל יוון לאחר שאיטליה נכנעה במהלך הפתרון הסופי. רדיפתם והשמדתם של היהודים הגיעה ליוון, ובעקבות ההחלטה הקשה שאליס ביצעה נתפסו על ידי הגרמנים משפחת כהן שניסתה לבחור מפניהם. משפחת כהן המסכנה נפלה לידיהם של הגרמנים הנאצים, וככל הנראה ההשלכות היו שליליות בלבד ולא חיוביות. לאליס הייתה את היכולת והאפשרות ללכת אחרי ליבה ולא לתת ל"כיסא" לנצח, ושהשלכות הבחירה ביצעה בעניין משפחת כהן יהיו לטובה ולא לרעה. בסופו של יום, אליס לא בחרה ללכת אחרי ליבה ומוסרה האישי אשר יכלו להציל את משפחת כהן.

לינור שליו

סוף חלופי - הנסיכה אליס

הנסיכה אליס, בת למשפחת מלוכה ביוון, שמעה על המצוקה של משפחתו של חיימקי כהן, שהיה יהודי וחבר הפרלמנט לשעבר שהיה מיודד עם משפחת המלוכה של אליס, ונפטר. הוא השאיר אחריו חמישה ילדים ואת אשתו רחל. בניו ברחו למצרים ולרחל ולבתה לא היה את הכוח, וכאן הגיעה הדילמה של אליס.

היא הייתה צריכה לבחור האם לשמור על המעמד שלה ושל משפחתה, לשמור על נאמנותה לשלטון שזה דבר שעשתה לא פעם ולא פעמיים כשעבדה למען הצלב האדום השוודי השווייצרי, בתקופה בה גרמניה ובריטניה היו יריבות. אפשרותה השנייה הייתה לשמור על עקרונותיה ומוסרה האישי, ולהציל את משפחתו של חיימקי כהן. אליס הרגישה כי היא שימשה דוגמה לנתיניה, וכי המעשה שלה יכול היה לשמש דוגמה "רעה" כי היא בעצם התנגדה לשלטון הגרמני שנחשב חטא גדול באותה התקופה. דבר זה יכל ליצור הרבה מחלוקות והרבה התנגדויות.

בסופו של דבר בגלל הידידות בניהם והרגישות שלה לסבל, הציעה להם מקלט והחביאה אותם בארמונה. מאוחר יותר הצטרף אליהם עוד בן שלא הצליח לעשות את הדרך למצריים ונאלץ לחזור לאתונה.

בהמשך, הגרמנים החלו לחשוד בנסיכה והיא תושאלה ע"י הגסטפו, ובנקודה זו היא סיכנה ממשית את חייה וחיי משפחתה. אליס הגיעה לנקודת סיכון גבוהה מאוד. בהתחלה היא הצליחה לגבור על הגסטפו בכך שהשתמשה בהיותה כבדת שמיעה כדי להתחמק מהשאלות. לאחר כמה שבועות בהם הגסטפו עדיין חשדו בה, הם חזרו לעשות חיפוש בארמונה ומצאו את משפחת כהן. משפחת כהן נלקחה ע"י הגסטפו אל מחנה הריכוז חיידרי ושם היא הופרדה, נרצחה, והושמדה. אליס ומשפחתה נעצרו במקום ועלו למשפט, אשר רבים באו לצפות בו. לאחר הבושה והאכזריות שחו אליס ומשפחתה במהלך המשפט, החליט השופט להטיל גזר דין מוות על אליס, אך משפחתה נשארה בכלא. אליס הוצאה להורג, ובהמשך גם אביה. אמה נשארה בכלא עד סוף שארית חייה.

מיכל קושמרו

סוף חלופי - הנסיכה אליס

הנסיכה אליס, בת למשפחת מלוכה ביוון, שמעה על המצוקה של משפחתו של חיימקי כהן, שהיה יהודי וחבר הפרלמנט לשעבר שהיה מיווד עם משפחת המלוכה של אליס, ונפטר. הוא השאיר אחריו חמישה ילדים ואת אשתו רחל. בניו ברחו למצרים ולרחל ולבתה לא היה את הכוח, וכאן הגיעה הדילמה של אליס.

היא הייתה צריכה לבחור האם לשמור על המעמד שלה ושל משפחתה, לשמור על נאמנותה לשלטון שזה דבר שעשתה לא פעם ולא פעמיים כשעבדה למען הצלב האדום השוודי השווייצרי, בתקופה בה גרמניה ובריטניה היו יריבות. אפשרותה השנייה הייתה לשמור על עקרונותיה ומוסרה האישי, ולהציל את משפחתו של חיימקי כהן. אליס הרגישה כי היא שימשה דוגמה לנתיניה, וכי המעשה שלה יכול היה לשמש דוגמה "רעה" כי היא בעצם התנגדה לשלטון הגרמני שנחשב חטא גדול באותה התקופה. דבר זה יכל ליצור הרבה מחלוקות והרבה התנגדויות.

למרות הידידות ביניהם והרגישות שלה לסבל, אליס החליטה שלא לעזור למשפחת כהן ולא להחביאם בארמונה, משום שזה מסוכן מדי. בסופו של דבר רחל וילידה החליטו לצאת למסע בריחה למצריים כדי להינצל, ומכאן נעלמו עקבותיהם.

לאחר שהסתיימה המלחמה, אליס חשה דאגה וחופשה את משפחת כהן. היא שלחה כמה מאנשיה על מנת למצוא אותם אך לא היה ידוע לה דבר על מה עלה בגורלם, והיא לא מצא אף זכר אחד למשפחת כהן. בנקודה זו חשה אליס רגשות אשם כבדים ורבים, ורגשות המצפון רדפו אותה על כך שלא ניסתה להציל את חייהם. אליס הצטערה על כך שלא לקחה את הסיכון ושקבעה מראש את חוסר התקווה להצלה, הפקירה את ידידה, את עקרונותיה ואת המוסר שלה. עד מותה חיה אליס בייסורי המצפון ובחוסר הידיעה של מה עלה בגורלם של משפחת כהן.

בניטו מוסוליני

בניטו מוסוליני היה מדינאי איטלקי שייסד את התנועה הפשיסטית באיטליה בשנת 1919 והנהיג אותה עד למותו בשנת 1945. ב-1922 מונה לראש ממשלת איטליה לאחר סדרה של הפגנות והתפרעויות מצד מוסולוני ותומכיו הבריונים. למרות חוסר התמיכה במפלגתו בפרלמנט האיטלקי העניק לו המלך ויטוריו אמנואלה השלישי את ראשות הממשלה כדי למנוע מלחמת אחים. לפני מלחמת העולם השנייה מוסוליני התנגד להיטלר ואף ניסה למנוע את סיפוחה של אוסטריה לגרמניה הנאצית, אולם בהמשך יחסיהם התהדקו עד שלבסוף תמך בסיפוח אוסטריה. במספר מקרים עזר מוסוליני להיטלר במימוש מדיניות החוץ וב-1939 נחתמה ברית הפלדה - הסכם צבאי בין איטליה לגרמניה. מכאן ואילך התחילה לאבד איטליה את עצמאותה עד שהייתה נגזרת של גרמניה. הצבא האיטלקי לא היה מוכן למלחמה, אך מוסוליני הצטרף למלחמה ועזר להיטלר לכבוש את צרפת. אחרי כישלונות רבים במלחמה הודח מוסוליני ב-1943, מה שהביא לכניעתה ללא תנאי של איטליה לבעלות הברית. באפריל 1945 מוסוליני נתפס ע"י פרטיזנים בזמן שניסה להימלט לשווייץ והומת.

"אני המצפון של כל אלה שהכירו מישהו"

אך לא עשו דבר"1

"אני המצפון של כל אלה שהכירו מישהו - אך לא עשו דבר"¹

כיבוש פולין

לאחר שגרמניה כבשה את פולין בשנת 1939, והחלה מלחמת העולם השנייה בעקבותיה, החלו הגרמנים בפעולות גירוש של יהודים ופולנים מהשטחים במערב פולין אל הגנרלגוברנמן. בסך הכל גורשו מהשטחים הללו כ-900,000 נפש ובמקומם הועברו כמיליון גרמנים משטחי פולין במזרח ומשטחי גרמניה עצמה.

פולין הייתה המדינה היחידה שכבשו הגרמנים שבה לא הייתה נכונות לשיתוף-פעולה אחרי הכיבוש הנאצי. המטרה הבסיסית של מדיניות הנאצים הייתה הרס החברה הפולנית כאומה. האמצעים להשגת מטרה זו כללו: השמדת המנהיגות הפולנית, רצח מי שנחשבו לאויבים של הרייך, רצח והשמדה של קבוצות גזע בלתי-רצויות (יהודים, צוענים ועוד..), נקמה בלא אבחנה באוכלוסייה באזורים שגילו התנגדות, אספקת מזון בכמות שתאפשר לפולנים שמירה על כושר לעבודה קשה בלבד וחתירה לעצירת הריבוי הטבעי.

היהודים, שתחילה בודדו מהפולנים בגטאות ובמחנות ליהודים, נרצחו כמעט כולם במסגרת 'הפתרון הסופי'. האבדות בנפש בפולין כתוצאה מהמלחמה ומפעולות שלטונות הכיבוש הגיעו, לפי אומדנים רשמיים, לשישה מיליונים, מחציתם יהודים.²

חסידי אומות עולם

חסידי אומות העולם פעלו באירופה במלחמת העולם השנייה, 1939-1945, הצלת היהודים על ידי חסידי אומות עולם התרחשה בכל מדינות אירופה שהיו תחת השלטון הנאצי, ובמספר מדינות נוספות ביבשת אסיה. רוב חסידי אומות העולם היו אנשים רגילים. עד היום, ארגון "יד ושם" הכיר בחסידים מ-44 מדינות ולאומים. מדובר בקבוצה מגוונת: יש בה נוצרים מכל הכנסיות והכתות, מוסלמים, ואנשים חילוניים; גברים ונשים מכל הגילאים. החסידים באים מכל השכבות החברתיות – משכילים ואיכרים חסרי השכלה, אנשי ציבור לצד אנשים משולי החברה, עירוניים ואיכרים, מכל קצוות אירופה, מכל המקצועות – מרצים באוניברסיטאות, מורים, רופאים, אנשי כמורה, נזירות, דיפלומטים, משרתים, לוחמי מחתרת, אנשי משטרה, איכרים, דייגים, מנהל גן חיות, בעל קרקס ורבים אחרים. חלק מחסידי אומות העולם פעלו מתוך הכרה פוליטית, אידאולוגית או דתית. אחרים לא היו אידאליסטים, אלא אנשים פשוטים שגורלו של האחר נגע ללבם. במקרים רבים, הם לא תכננו להפוך למצילים ולא היו מוכנים כלל לרגע בו יצטרכו לקבל החלטה כה מרחיקת לכת. הם היו אנשים רגילים, והאנושיות המובנת מאליה שלהם צריכה לשמש לנו לדוגמה. הם לקחו תחת חסותם יהודים בידיעה שהפעולה הזאת מסכנת את חייהם ואת חיי משפחותיהם, הם היו מוכנים להקריב את חייהם האישיים לטובת האחר. חסידי אומות העולם פעלו בכל מיני דרכים על מנת להציל יהודים: מתן מסתור, התחזות ללא יהודי, בריחה והברחה, ילדים במסתור.³

המציל הבלתי נשכח

אוסקר שינדלר נולד ב-28 לאפריל 1908, למד בבית ספר גרמני הנדסה. בין השכנים והתלמידים בבית ספרו היו יהודים, אך שינדלר מעולם לא פיתח קשרים מיוחדים עמם. כרוב הגרמנים הצעירים במחוז הסודטים, הצטרף גם שינדלר למפלגתו של קונרד הנליין, שתמכה בתנועה הנאצית ופעלה לפירוק צ'כוסלובקיה ולסיפוח שטחים ממנה לגרמניה. כאשר ב-1938 סופח המחוז לגרמניה, הפך שינדלר לחבר המפלגה הנאצית. בעקבות אירועי ליל הבדולח, חלק מהמפעלים שהיו בבעלות יהודית הולאמו, ובאוקטובר 1939, לאחר כיבוש פולין ותחילתה של מלחמת העולם השנייה, השתלט שינדלר על מפעל לייצור כלי אמייל שהיה לפניך בבעלות יהודי שנושל מנכסיו. בעזרת כישוריו העסקיים הצליח שינדלר תוך זמן קצר להפוך את המפעל לעסק מצליח. לשם כך נעזר במיומנותיו הפיננסיות של החשב היהודי של המפעל, יצחק שטרן. קשר זה היה משמעותי מאד בהמשך הדרך כאשר שינדלר הפך למציל. המפעל, שהיה ממוקם בזבולצ'ה, פולין, סיפק ציוד מטבח לצבא הגרמני, והביקושים הגבוהים תרמו לשגשוגו. תוך שלושה חודשים העסיק שינדלר 250 עובדים פולנים, מתוכם 7 היו יהודים. בסוף 1942 גדל המפעל עוד יותר, ובין 800 עובדיו היו 370 יהודים מן הגטו של קרקוב. מי שהכירו את שינדלר לא זיהו אצלו התנגדות אידאולוגית לשלטון הנאצי. יחד עם זאת חש שאט נפש גדל והולך מפני הטרור שהופעל נגד היהודים לעיני כל. הרדיפה של חפים מפשע חוללה שינוי עמוק באישיותו של מי שהיה עד אז אופורטוניסט חסר עכבות. התפנית המשמעותית בתפיסתו של שינדלר חלה בשנת 1941: כאשר התבהרו כוונותיהם של הגרמנים לחסל את היהודים במה שכונה "הפתרון הסופי". שינדלר החליט לנסות ולהציל את עובדיו, החלטה גורלית שסיכנה את מעמדו ורכושו. פעולת הצלה שנחרטה עמוק בזיכרונם של ניצוליו של שינדלר התרחשה בסוף המלחמה, כאשר לאזור ברינליץ הגיע קרון רכבת ובו קבוצה של 120 אסירים יהודים שפנו מגולשוב – אחד ממחנות הבת של אושוויץ. האסירים הוסעו מערבה בקור מקפיא, ללא מזון או מים, ובתום שבעת ימי המסע, הגיעו שני הקרונות החתומים לברניליץ. אוסקר ואמיליה שינדלר הצליחו לשכנע את מפקד הס.ס. להעביר את האסירים לרשותם באמתלה שהם נזקקים לידים עובדות. כאשר פרצו את דלתות הקרונות נתגלה מראה נורא של שלדי אדם קפואים. שינדלר ואשתו העבירו את 107 השורדים למפעל ושם טיפלו בהם במסירות עד שחזרו לאיתנם. אולם לא רק למי שנותרו בחיים דאג שינדלר, מעיניו היו נתונים גם

³ מתוך יד ושם: <http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/schindler>

¹ מתוך עדותו של אוסקר שינדלר.

² גוטמן ישראל, 1990, האנציקלופדיה של השואה

להבטיח למתים שיחלקו להם כבוד אחרון. הוא שכנע את ראש הס.ס. המקומי שלא לשרוף את הגוויות, רכש חלקה בבית הקברות הנוצרי המקומי ודאג, בעזרת העובדים היהודיים שלו, להביא את המתים לקבורה יהודית. בהדרגה הפך האינטרס הכלכלי לשיקול משני, וכל התנהלותו הונחתה ע"י הרצון להציל מספר רב ככל האפשר של יהודים. וכך צמחה בקרבו הנכונות לא רק לבזוז את כל כספו על הגנת היהודים "שלו", אלא גם המוכנות לשלם נפשו בכפו כדי שיעברו את המלחמה בשלום. לשם כך ניצל שינדלר עד תום את המעמד של המפעל שלו כמפעל חיוני למאמץ המלחמתי. סיווג זה אפשר לו לקבל את הגנת רשויות הצבא עמם היה חתום על חוזים לאספקת ציוד, ומאידך לגייס עוד ועוד עובדים יהודים מן הגטו שהיה תחת שליטת ה-S.S. כדי שיוכל לייצר ולעמוד בהתחייבויות החוזיות שלו. כאשר ריחפה סכנת גירוש ושילוח על ראשם של עובדיו היהודים, הצליח לקבל עבורם פטור בתירוצו שאם ישולחו, ייפגעו היצור במפעל והאספקה לצבא. לשם כך לא בחל שינדלר באמצעים – זייף את הרישומים ורשם ילדים ואינטלקטואלים כעובדי כפיים מיומנים, חיפה על פועלים שלא יכלו לעבוד בשל מצבם הבריאותי, ובמידת הצורך שיחד את האחראים. באוקטובר 1974 נפטר אוסקר שינדלר בגרמניה. ניצוליו מילאו אחר בקשתו והעלו את אורנו לישראל והוא נקבר בבית הקברות הלטיני שעל הר ציון. מאות ניצוליו ובני משפחתם לוו אותו בדרכו האחרונה. על המצבה שעל קברו נכתב בגרמנית: **"המציל הבלתי נשכח של 1,200 יהודים נרדפים"**.

"הודות לשינדלר הגענו לרגע המאושר בחיינו"

יעקב שטרנברג היה במחנה פלאשוב במרץ 1943 עד אוקטובר 1944 לאחר הגרוש מקראקוב. עבד במפעלי שינדלר, לשם העביר שינדלר מספר ארגוני תרופות שקיבל מד"ר ווייכרט שמאוד עזרו להצלת חי האסירים. "לאחר שנכנסנו למחנה פלאשוב ביום הנורא וההיסטורי כאשר ביום 13.3.43 חוסל גטו קראקוב ואתו פאר יהדות קראקוב – הרגשנו שאין לנו סיכויים להחזיק מעמד בתופת של פלאשוב בו שלט התליין אמון גם אשר יום – יום ושעה – שעה ביצע את תכניותיו של הריגת מספר מסוים וניכר של אסירי המחנה." כבר אז דאג שינדלר לעובדיו והשיג שבמחנה הסגור בזבלוצ'ה, בקרבת פלאשוב, ועל יד בית החרושת לאמייל שלו יישארו כ-700 פועלים כשהם מרוחקים מזוועות פלאשוב. מצאו אצלו אז מחסה ומשענת לא רק פועלים ופועלות יחידים, אלא משפחות שלמות עם הורים זקנים וילדים חולים. באמצע אוקטובר 1944 כאשר התקרבה החזית הסובייטית בדמביצה ונתקבלה מברלין פקודה לחסל את פלאשוב – עשה שינדלר מאמצים על-אנושיים בכדי להעביר את פועליו לבריגליץ בחבל הסודטים. לא רק שדאג ל-700 עובדיו מבית החרושת שלו, אלא הרחיב את הרשימה ל-800 גברים ו-300 נשים. שינדלר הצליח יפה בפעולה זו. אף על פי שנאסר כשבוע ימים – היה זה מבצע כביר מצדו וכרוך בסכנות עברור. זוהי פרשה בפני עצמה איך הוא הוציא לאחר ימים מספר את 800 הגברים מגרוס-רוזן ופרשה עוד יותר הרואית איך הוציא את 300 הנשים מאושוויץ, מאותו הגיהנום האכזר. שמעתי מאשתי

איך באותה תקופה של יותר משלושה שבועות היו הנשים מיואשות לגמרי ולא האמינו שיזכו לראות עוד את בעליהן, אחיהן ואבותיהן. פרשת חולי גולשאו היא פרשת גבורה כשלעצמה – שיא המעשים ההומניטריים של שינדלר. על דעת עצמו נתן הוראה לשבור את דלתות הקרונות מצופי כפור אשר תעו זה שבועיים עם יהודים "מוזולמנים" מגולשאו. הוציאו 15 גופות שכבר קפאו מקור. בהשתדלותו של שינדלר הביאו אותם לקבר ישראל בלוויית הרב מנשה לברטוב. כ-100 איש שנשארו בחיים ופרפרו בין חיים למוות, הכניס לבית-חולים קטן, והם החלימו הודות להשגחתם וחסותם של הזוג אמיליה ואוסקר שינדלר. אלה רק כמה עובדות שאיש מאתנו לא ישכחם עד נשימתנו האחרונה לאיש הגדול והדגול מחסידי אומות העולם אוסקר שינדלר. אפשר להמשיך עד אין קץ בסיפורי גבורתו של שינדלר, על איך דאג על פי פנייה פשוטה להשיג זוג משקפיים למי שנזקק לכך או כלים ומכשירים, ואותה תוספת מזון שקיבלו ממנו כל הזמן ואשר בלעדיה ספק אם היינו מחזיקים מעמד. קשה עתה להעריך עזרה קטנה כזאת; אבל בשעתו היה לה ערך כביר שהיום אין לשער. ולא רק משקפיים: מברשת גילוח, מכשיר לגילוח, סבון, דברים פעוטים אלה נתנו אז את ההרגשה שהאדם עוד לא הושפל לגמרי והודות לשינדלר, האסיר עוד נמצא בבחינת בן אדם. הכינים אכלו בנו ונתנו את אותותיהם ומחלת הטיפוס החלה פורצת. אלמלא הסידור המהיר של מכון החיטוי מי יודע מה היה קורה. מה להזכיר תחילה: את ההשגחה והחסות ועזרה בבית החולים הקטן, את תוספת המזון, את אספקת התרופות? במחנות האכזריים לא העזנו לחלום שנוכל לראות במו עינינו את תקומת מולדתנו ובה לברך את מצילנו שינדלר. הודות לשינדלר הגענו לרגע המאושר בחיינו. אברך את שינדלר היקר לנו בברכתנו המסורתית: היה ברוך ומבורך בבואך ובצאתך מישראל.

"לא שכחנו וגם לא נשכח כל עוד נשמתנו בנו"

"אדון שינדלר היקר, חברי, ברשותכם אדבר הפעם גרמנית על מנת שיבין אותי גם מר שינדלר. כבר היו לי הזדמנויות לא מעטות מאז בא אורחנו לבקר אותנו, לספר על מפעלו העצום אשר כתוצאה ממנו והודות לו אנו יושבים כיום כאן, וברחבי העולם פזורים עוד כ-800 ניצולים. חטאנו, כולנו יחד, שעד כה לא ניתן עדיין ההד המתאים לאותן הפעולות, אשר סבורני כי אין דומה להן בתולדות השואה – שאיש אחד ישקיע את עצמו לשאת בעול כביר של הצלת יהודים בתקופה שדרושות היו תחבולות וסיכון על-אנושיים כדי להציל נפש אחת בלבד. והנה האדם אשר לא רק הצליח להציל 1200 נפשות, אלא במשך שנים ידע להקשיב ולפתור אלפי בעיות יום-יומיות שבהן תלוי היה גורלנו. ונודה על האמת: יום אחד של בעיות כפי שהיו אצלנו בבריגליץ די והותר להן: אך כאשר נמשך הדבר חודשים ושנים – הריני שואל את עצמי מניין היה לו לשינדלר כוח הסבלנות לשאת בכל בעיותינו, כשפתרון כל בעיה כרוך בסכנת נפשות עברור. ועוד שואל אני את עצמי מדוע היה דרוש לו כל זה. הוא כגרמני היה הרי יוצא⁴ ידי חובה אנושית אילו היה עושה רק זעיר מזעיר מה שעשה.

⁴ דברי ד"ר משה בייסקי במפגש של אוסקר שינדלר עם ניצוליו, ישראל, 1962.

חנה רוז'נסקי

עם חיסול גטו קראקוב ב- 1943 הועברה משפחת בירנהק למחנה העבודה פלאשוב. שם הם עבדו בבית חרושת של הצבא הגרמני לתפירת מדים. במחנה פלאשוב הם שהו כשנה, ולאחר מכן הועברו לאושוויץ. כל בני המשפחה כבר נכללו ברשימות של אוסקר שינדלר, ולכן מיד עם הגיעם למחנה הם היו אמורים להישלח לבית החרושת של שינדלר לעבוד שם. "אבל זה לקח כמה שבועות, וזה היה הכי נורא. כי בינתיים ידענו בדיוק מה שקורה שם. לבסוף יצאנו 400 נשים שברשימת שינדלר למפעל הנשק שלו בצ'כוסלובקיה. גם אבי ויצחק, החבר שלי, יצאו איתנו". במפעל הם עבדו עד לשחרור המחנה, בערך כחצי שנה. "אבל נדמה לי שזה היה שנים", רינה מעידה. "היה קשה מאוד. באנו לשם אחרי אושוויץ והייתי חולה מאוד. גם מצב הרוח היה ירוד במיוחד, כי ראינו מה עושים לעם שלנו. שינדלר אמנם הציל אותנו, אבל היינו צריכים לעבוד קשה מאוד. עבדנו כל יום בעבודה מפרכת".

לסיכום, שינדלר ואשתו סיכנו את חייהם, את מעמדם, את רכושם ואת חיי יקיריהם משך מספר שנים על מנת להציל מספר רב של יהודים ככל האפשר. הם ניצבו מול דילמות מוסריות יוצאות דופן והחליטו כל יום מחדש לנסות ולהציל עוד ועוד יהודים.

בביבליוגרפיה :

<http://www.zikaronet.co.il/sitemain/9806> חנה רוז'נסקי

<http://www.nrg.co.il/online/55/ART1/728/269.html>

<http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/schindler>

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%90%D7%95%D7%A1%D7%A7%D7%A8_%D7%A9%D7%99%D7%A0%D7%93%D7%9C%D7%A8

<http://www.yadvashem.org/he/righteous/stories/schindler/moshe-bejsky-testimony>

<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=15806>

<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=8396>

<http://lib.toldot.cet.ac.il/pages/item.asp?item=14816>

יכול אני רק לזקוף כל זה לאישיותו של שינדלר מבלי לחפש תשובה. אודה כי האמת לאמיתה מתגלית לי רק מאז מבקר אצלנו שינדלר, כאשר אני יושב כל פעם במסיבה אחרת שכל אחד עורך לו לשינדלר. בהזדמנויות אלה נזדמן לי לשמוע לא רק על הפעולות הגדולות, אלא דווקא על הדברים הקטנים שאותם מזכיר כל אחד ואחד והנוגעים רק לאותו איש, הרי מסתבר כי לא רק לכלל 1200 האנשים דאג, אלא לכל אחד ואחד בנפרד. ואילו כל אחד מאיתנו חשב כי רק לגביו כך נהג. [...] אשר לי - הרי הכרתי את שינדלר רק בבריליץ, וגם שם הקשר היה בעיקר באמצעות יצחק שטרן ואחי המנוח. אך שינדלר היה גרמני הראשון מאז תחילת המלחמה שמפניו לא פחדתי, אלא להיפך. וכך כולנו! עד כדי כך שנהגנו כולנו כלפיו שלא בהגינות. כאשר היה עובר גרמני כלשהוא בבית החרושת מיד התחילה עבודה רבה, ומי שלא עבד קשה עשה עצמו כאילו עובד. אבל כאשר נכנס שינדלר, אדם לא טרח אף לעשות עצמו כאילו עובד- והנשים המשיכו בסריגת הסודרים והתחתונים מהצמר ששחבו מבית החרושת השכן של הופמן. כאשר הופמן גילה את הגניבות המתמידות והגיש תלונה לגסטאפו דאג שינדלר כי העניין יושתק, וגם שילם 8,000 מרקים עבור הצמר הגנוב. שינדלר היה גם היחידי שבמפעלו הקמת המכבשים הגדולים נעשתה תמורת תוספת חצי לחם.

לא רק שלא פחדנו מפני שינדלר, אלא שכאשר נכנס לאולם בית החרושת כל אחד ציפה שיעצר על ידו כי איך שהוא קרה שכל פעם שנעצר ליד מישחו, שכח לידו קופסת סיגריות. וזנב סיגריה היה לו ערך. ואם למישחו הייתה בעיה קשה שהטרידה אותו, הרי שבודאי הייתה לו סיבה להתפלל שיעצור לידו כדי שיוכל לבקשו לעזור לו. לפעמים שעות שלימות בלילה היו רואים אותו מהלך ומסתודד באולם עם שטרן. העניין של אנשי גולשוב מעלה אצלי תמיד מחדש תמונה של הגברת שינדלר כשהיא הולכת באולם בית החרושת ומאחוריה שני בחורים עם הדליים של דייסה שבעצמה בישלה. והרי באמת היה צריך לב זהב כדי לטפל באלה, אשר גם בהשוואה אתנו היו עוד יותר אומללים.

כחששנו מה המזכרת שביכולתנו לתת לשינדלר - התנדב המנוח ירמיהו ללעקור את גשר שיני הזהב שבפיו – וממנו עשה ידידנו ליכט טבעת ובפנים כתובת מתאימה בעברית. בתלאות שלאחר המלחמה שעברו על שינדלר הלכה הטבעת לאיבוד. ליכט הסכים באדיבותו לשחזר את הטבעת שתוגש באופן סימלי לשינדלר. מה גדול היום לכולנו כי כעבור 17 שנה יכולים אנו ללחוץ שוב את ידך, מר שינדלר, ולומר לך: "מאומה ממה שעשית אותה ואישתך עברנו לא שכחנו וגם לא נשכח כל עוד נשמתנו בנו." "

א " כוח הוא כאשר יש לך כל הצדקה להרוג מישהו, ואז אתה לא. "

סוף חלופי - חסיד אומות עולם- אוסקר שינדלר

התפנית המשמעותית בתפיסתו של שינדלר החלה בשנת 1941 כאשר התבהרו כוונותיהם של הגרמנים לחסל את היהודים במה שכונה "הפתרון הסופי", שינדלר הבין שכל היהודים הנמצאים במפעליו מיועדים למוות בסופו של דבר. הוצע סכום כספי מכובד לאנשים שיסגירו יהודים לשלטון הנאצי ושינדלר, בהיותו חמדן ובהינתן העובדה שהיה חלק מהמפלגה הנאצית, חש צורך עז להוכיח את אמוניו למפלגה, ניצל את קשריו וכך הסגיר את כל היהודים לנאצים, למעט מספר יהודים שעזרו לו במפעל. מצפונו של שינדלר לא הניח לו ובשנת 1943, כשנתיים לאחר ההסגרה, החליט שינדלר לנסות להציל את היהודים שהסגיר, אך למרבה הצער גילה כי היהודים הוצאו להשמדה ו\או נלקחו למחנות עבודה ומתו. בגרמניה, שנת 1948 לאחר שהמלחמה הסתיימה, שם אוסקר שינדלר קץ לחייו עקב דיכאון עמוק, בדידות וייסורי מצפון קשים שלא נתנו לו ולנפשו מרגוע.

נועם איזון

חיבור סוף חלופי: חסיד אומות עולם - אוסקר שינדלר

כאשר התבהרו כוונותיהם של הגרמנים לחסל את היהודים במה שכונה "הפתרון הסופי" בשנת 1941, התלבט שינדלר האם כדאי להסגיר את היהודים שעובדים במפעלו, או לסייע להם ולהפעיל את קשריו בעזרת זיוף מסמכים. הוא חשב להציל אותם כיתרון עבורו לעתים, הרי הוא התחבר אליהם, הם היו עובדים חרוצים ואיכותיים, הוא לא היה צריך לשלם להם הרבה כמו שצריך היה לשלם לגרמנים. שינדלר הרגיש מחובר אליהם אבל למרות כל הרגשות שלו אליהם, החליט שינדלר להתעלם מהעובדה שהיהודים במפעלו עומדים למוות אם יעשה מעשה שנוגד את רגשותיו. שינדלר החליט להסגיר את היהודים שעבדו עבורו במפעל במטרה לזכות בכסף וכבוד מצד המפלגה הנאצית. כך הוא הפגין את נאמנותו למפלגה ולאידאולוגיה שלה. שינדלר עשה זאת בידיעה שכל 1200 היהודים שעבדו במפעלו יישלחו למחנות ריכוז והשמדה, יופרדו ממשפחותיהם ויירצחו. וכך אכן קרה.

גילי הורוביץ

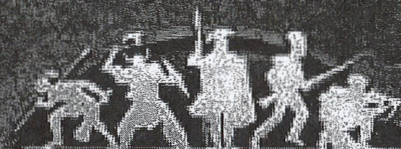
סוף חלופי - שינדלר

במרץ 1943 חיסלו הנאצים את גטו קרקוב - יהודים רבים נשלחו להשמדה ואילו אלה שהוכרו ככשירים לעבודה רוכזו במחנה פלאשוב. שינדלר התיידד עם אמן גת, המפקד הסדיסטי של המחנה, בעקבות התיידדות עם המפקד הסדיסטי של מחנה פלאשוב, הוזמן שינדלר לחגיגה שנערכה לבכירי המחנה (מפקדים וכדומה). במהלך החגיגה סופרו כמה סיפורים מהמחנה מנקודת מבטם של המפקדים, על התגמול שהם מקבלים והסיפוק ממוחם וליבם הסדיסטי, שינדלר רצה גם הוא לקבל כבוד, הערכה ויחסי מרות כמו המפקדים, ראה את הכסף הזורם והשחיתות שנצצה בעיניו. הוא החליט להצטרף למפקדי המחנה הסדיסטים והתחבר אליהם. לאחר תקופה של כמה חודשים שהיה גם בגסטאפו, שובץ כמפקד נאצי במחנה, הבין שאינו יכול לשאת את העול והעוון על נפשו והחליט שלחיות בצל ציפורני הרשע הנאצים זה לא בשבילו, ולבסוף החליט להתאבד.

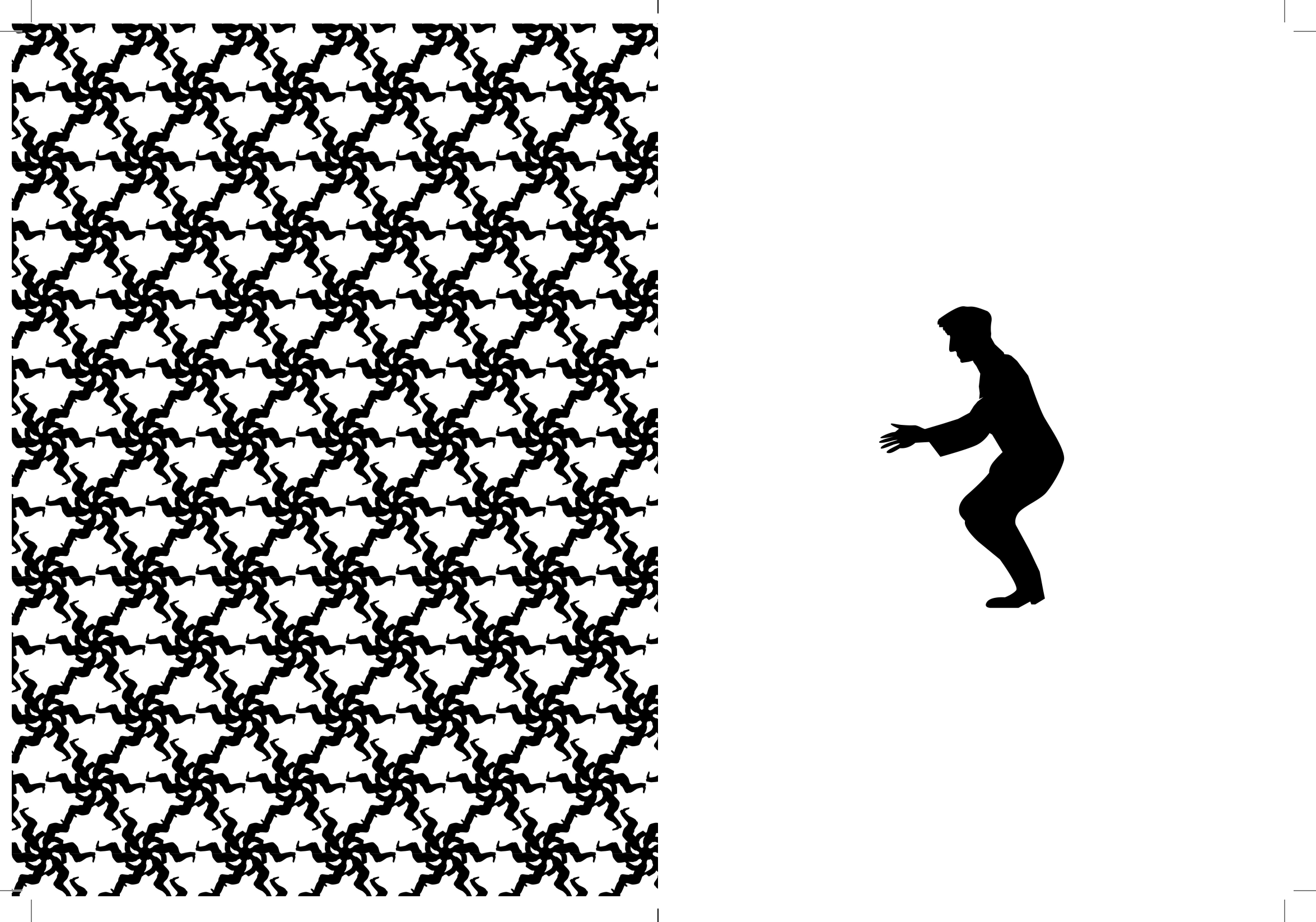
קורל בן דוד

An isometric, high-angle view of a traditional Chinese city, likely Nanjing, during a battle. The city features numerous buildings with tiled roofs, courtyards, and walls. Several bright, glowing points of light, representing explosions or fires, are scattered across the cityscape. In the center, a large, stylized title is superimposed over the scene.

南京大屠杀

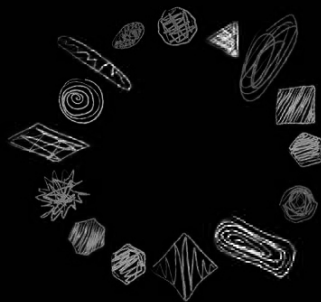
A silhouette of a group of soldiers marching in formation, carrying flags and weapons.

DOMINATIONS

תלמידי/ות היסטוריה שכבה יא
בהנחיית דנה שידן אליאש וגור סלע

תלמידי/ות מגמת אמנויות העיצוב
בהנחיית עירית תמרי וענבל הלצר

בית הספר החדש חולון

תעש"ז